

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 66/21
U Luxembourggu 20. travnja 2021.

Presuda u predmetu C-896/19
Repubblika/II-Prim Ministru

Nacionalne odredbe države članice koje predsjedniku vlade dodjeljuju odlučujuću ovlast kod imenovanja sudaca, pri čemu se u tom postupku predviđa intervencija neovisnog tijela zaduženog za procjenu kandidata i pružanje mišljenja, nisu protivne pravu Unije

Repubblika je udruga čiji je cilj promicanje i zaštita pravosuđa i vladavine prava na Malti. Nakon imenovanja novih sudaca, do kojih je došlo u travnju 2019., podnijela je *actio popularis* pred Prim'Awla tal-Qorti Ċivili – Ġurisdizzjoni Kostituzzjonali (Prvi odjel Građanskog suda, zasjedajući u svojstvu ustavnog suda, Malta), osobito radi osporavanja postupka imenovanja malteških sudaca, kako je uređen Ustavom¹. Dotične ustavne odredbe koje se nisu mijenjale otkako su donesene 1964. godine sve do reforme 2016. godine dodjeljuju predsjedniku vlade ovlast predlaganja predsjedniku republike imenovanja kandidata za takvo radno mjesto. Tako u praksi predsjednik vlade raspolaže odlučujućom ovlašću kod imenovanja malteških sudaca, što prema mišljenju Republike dovodi do dvojbi oko neovisnosti tih sudaca. Međutim, kandidati moraju ispuniti određene uvjete, koji su također predviđeni Ustavom, a nakon reforme 2016. godine uveden je Odbor za imenovanje sudaca koji je zadužen za procjenu kandidata i pružanje mišljenja predsjedniku vlade.

U tom je kontekstu nacionalni sud odlučio upitati Sud o usklađenosti malteškog sustava za imenovanje sudaca s pravom Unije i, konkretnije, s člankom 19. stavkom 1. drugim podstavkom UEU-a i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). Valja podsjetiti na to da članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a nalaže državama članicama da uspostave pravne lijekove potrebne za osiguranje djelotvorne sudske zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije, a u članku 47. Povelje utvrđuje se pravo na djelotvoran pravni lijek svake osobe koja se u određenom slučaju poziva na pravo koje ima na temelju prava Unije.

Sud je, zasjedajući u velikom vijeću, presudio da **se pravu Unije ne protive nacionalne ustavne odredbe poput odredbi malteškog prava koje se odnose na imenovanje sudaca**. Naime, ne čini se da te odredbe mogu dovesti do izostanka dojma neovisnosti ili nepristranosti sudaca, što može ugroziti povjerenje koje pojedinci moraju imati u pravosuđe u demokratskom društvu i vladavini prava.

Ocjena Suda

Kao prvo, Sud je presudio da se **članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a primjenjuje u predmetnom slučaju** s obzirom na to da se tužba odnosi na osporavanje usklađenosti s pravom Unije odredaba nacionalnog prava kojima je uređen postupak imenovanja sudaca koji trebaju odlučivati o pitanjima primjene ili tumačenja prava Unije, i za koje se tvrdi da mogu utjecati na njihovu neovisnost. U pogledu **članka 47. Povelje**, Sud je naveo da se on ne primjenjuje kao takav² jer se Republika ne poziva na subjektivno pravo koje ima na temelju prava Unije, **no ipak**

¹ Članci 96., 96.A i 100. malteškog Ustava

² U skladu s člankom 51. stavkom 1. Povelje

ga se mora uzeti u obzir za potrebe tumačenja članka 19. stavka 1. drugog podstavka UEU-a.

Kao drugo, Sud je presudio da se **članku 19. stavku 1. drugom podstavku UEU-a ne protive nacionalne odredbe koje predsjedniku vlade dodjeljuju odlučujuću ovlast u postupku imenovanja sudaca, pri čemu se u tom postupku predviđa intervencija neovisnog tijela zaduženog osobito za procjenu kandidata za mjesto suca i za pružanje mišljenja tom predsjedniku vlade.**

Kako bi došao do tog zaključka, Sud najprije općenito naglašava da je među zahtjevima djelotvorne sudske zaštite koje moraju ispunjavati nacionalni sudovi koji mogu odlučivati o primjeni ili tumačenju prava Unije neovisnost sudaca od temeljne važnosti, osobito za pravni poredak Unije zbog različitih razloga. Naime, ona je potrebna za dobro funkcioniranje mehanizma zahtjeva za prethodnu odluku, propisanog člankom 267. UFEU-a, koji može pokrenuti samo neovisno tijelo. Usto, taj zahtjev proizlazi iz bitnog sadržaja temeljnog prava na djelotvornu sudsku zaštitu i prava na pošteno suđenje predviđenog u članku 47. Povelje.

Sud zatim podsjeća na svoju nedavnu sudsku praksu³ u kojoj je naveo pojašnjenja u pogledu jamstava sudačke neovisnosti i nepristranosti, koja se zahtijevaju na temelju prava Unije. Ta jamstva osobito pretpostavljaju postojanje pravila koja omogućuju da se kod osoba otkloni svaka legitimna sumnja u pogledu nemogućnosti utjecaja vanjskih čimbenika na suce, konkretno, izravnih i neizravnih utjecaja zakonodavne i izvršne vlasti, i njihove neutralnosti u odnosu na međusobno suprotstavljene interese.

Naposljetku, Sud naglašava da u skladu s člankom 49. UEU-a, Unija okuplja države koje su slobodno i dobrovoljno prihvatile zajedničke vrijednosti iz članka 2. UEU-a, poput vladavine prava, koje te vrijednosti poštuju te ih se obvezuju promicati. Stoga država članica ne može izmijeniti svoje zakonodavstvo, konkretno u području organizacije pravosuđa, na način da to dovede do opadanja zaštite vrijednosti vladavine prava, vrijednosti koja je konkretizirana, među ostalim, člankom 19. UEU-a. U tom pogledu države članice moraju se suzdržati od donošenja pravila koja mogu ugroziti neovisnost sudaca.

S obzirom na ta pojašnjenja, Sud je smatrao, s jedne strane, da se uvođenjem Odbora za imenovanje sudaca 2016. godine, naprotiv, jača jamstvo neovisnosti malteških sudaca u odnosu na situaciju koja je proizlazila iz ustavnih odredaba koje su bile na snazi prilikom pristupanja Malte Europskoj uniji. U tom pogledu Sud je naveo da intervencija takvog tijela u načelu može pridonijeti objektivnosti postupka imenovanja sudaca, ograničavajući manevarski prostor kojim predsjednik vlade raspolaže u tom području, pod uvjetom da je to tijelo samo dovoljno neovisno. U predmetnom slučaju Sud utvrđuje postojanje niza pravila koja mogu jamčiti takvu neovisnost.

S druge strane, Sud naglašava da, iako predsjednik vlade ima određenu diskrecijsku ovlast kod imenovanja sudaca, ta je ovlast ograničena uvjetima radnog iskustva, predviđenima Ustavom, koje kandidati za sudačko mjesto moraju ispunjavati. Usto, iako predsjednik vlade može odlučiti predložiti predsjedniku republike imenovanje kandidata kojeg nije predložio Odbor za imenovanje sudaca, on je u takvom slučaju dužan priopćiti svoje razloge, osobito zakonodavnoj vlasti. Sud smatra da, ako predsjednik vlade tu ovlast izvršava samo iznimno i ako se strogo i stvarno pridržava poštovanja obveze obrazlaganja, njegova ovlast ne može prouzročiti legitimne sumnje u neovisnost izabраниh kandidata.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

³ Vidjeti presude od 19. studenoga 2019., A.K. i dr. (Neovisnost disciplinskog vijeća Vrhovnog suda), [C-585/18](#), [C-624/18](#) i [C-625/18](#) (vidjeti također [PM br. 145/19](#)), i od 2. ožujka 2021., A.B. i dr. (Imenovanje sudaca Vrhovnog suda – pravno sredstvo), [C-824/18](#) (vidjeti također [PM br. 31/21](#)).

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

Snimke s objave presude nalaze se na „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106